

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ ПРАВО

ЩОМІСЯЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 11/3'2020

(видається з 1994 року)

ISSN 2409-1944

[https://doi.org/10.37634/efp.2020.11\(3\)](https://doi.org/10.37634/efp.2020.11(3))

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата з економічних і юридичних наук

Наказ Міністерства освіти і науки України від 02 липня 2020 р. № 886 (економічні науки).

Наказ Міністерства освіти і науки України від 24 вересня 2020 р. № 1188 (юридичні науки).

Рішення Аудиторської палати України від 21.12.2017 р. № 353/10 (облік та аудит).

Реєстраційне свідоцтво серії КВ № 21620-11520ПР від 12 жовтня 2015 р.

Журналу присвоєно міжнародний ідентифікаційний номер ISSN 2409-1944 та включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

Префікс doi журналу: 10.37634/efp.

2020 р.). Повний або частковий передрук матеріалів журналу допускається лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 27.11.2020

Формат 60/84/8

Наклад – 250 прим.

Адреса редакції: 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 44

Телефони: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Факс: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Сайт: www.efp.in.ua

Засновники:

Аудиторська фірма "Аналітик" спільно з Національною академією внутрішніх справ України

Статті обов'язково проходять

відбір, внутрішнє і зовнішнє рецензування

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Національної академії внутрішніх справ України (Протокол № 21 від 17 листопада

Суб'єкт видавничої справи

© "Аналітик", 2020
© "Економіка. Фінанси. Право",
2020

Типографія: ТОВ "Міжнародний бізнес центр"

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ECONOMICS FINANCES LAW

MONTHLY INFORMATIONAL AND ANALYTICAL JOURNAL

№ 11/3'2020

(issued from 1994)

ISSN 2409-1944

[https://doi.org/10.37634/efp.2020.11\(3\)](https://doi.org/10.37634/efp.2020.11(3))

Journal is included in the list of scientific professional editions of Ukraine, which can be published results of dissertations for the degree of doctor and candidate (PhD).

Order of Ministry of Education and Science of Ukraine of 02 July 2020 № 886 (economic sciences).

Order of Ministry of Education and Science of Ukraine on September 24, 2020 № 1188 (legal sciences).

Order of Audit Chamber of Ukraine on 21 December 2017 № 353/10 (accounting and audit).

Certificate of registration of a series of KV № 21620-11520PR dated October 12 2015.

Journal is awarded the international identification number ISSN 2409-1944 and included in the international Scientometrics base Index Copernicus.

Journal's doi: 10.37634/efp.

Founders:

Audit firm "Analytik" jointly with the National Academy of Internal Affairs of Ukraine

Articles must pass

selection, internal and external review

Recommended for publication and dissemination through the Internet by the Academic Council of the National Academy of Internal Affairs of Ukraine (Protocol № 21 dated November 17, 2020). Full or partial reprint of

the materials of the journal is allowed only with the consent of the editorial office.

The authors are responsible for the selection and presentation of the facts. The content and authenticity of the advertisement is the responsibility of the advertiser.

Signed for print 27.11.2020

Format 60/84/8

Publication – 250 copies

Address of the editorial office: 01001, Kyiv,

Khreshchatyk str., 44

Phones: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Fax: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Web: www.efp.in.ua

*The subject of
publishing*

© "Analytik", 2020
© "Economics. Finances. Law",

2020

Typography: LLC "International Business
Center"

Головний редактор

Левченко Валентина Петрівна, д.е.н., член Ради нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, директор ВПГО «Спілка аудиторів України»

Члени редакційної колегії з економічних наук:

Бойко Антон Олександрович, к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики, Сумський державний університет

Величко Олена Георгіївна, радник першого віце-прем'єра міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України

Вережубова Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, Білоруський державний економічний університет

Герасимович Анатолій Михайлович, д.е.н., професор, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Головач Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор, головний науковий співробітник Наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

Евангелос Сіскос, д.е.н., професор, Університет Західної Македонії

Криштопа Ірина Ігорівна, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Манцевич Юрій Миколайович, д.е.н., доцент, вчений секретар Державного підприємства «Науково-дослідний і проектний інститут містобудування»

Полякова Євгенія Сергіївна, к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи, проректор з науково-педагогічної роботи (навчальний процес) Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

Потишняк Олена Миколаївна, д.е.н., професор, професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка

Прушківський Володимир Геннадійович, д.е.н., професор, перший проректор Запорізького національного технічного університету

Ткаченко Сергій Анатолійович, д.е.н., професор, ректор Вищого навчального закладу "Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка», Академік Академії економічних наук України

Тринчук Віктор Вікторович, к.е.н., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Національного університету харчових технологій

Чижевська Людмила Віталіївна, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту Державного університету «Житомирська політехніка», академік Академії економічних наук України

Члени редакційної колегії з правових наук:

Балгимбекова Гульнара, к.ю.н., завідувач кафедри конституційного та міжнародного права, Карагандинський державний університет ім. Е.А. Букетова

Головач Володимир Володимирович, к.ю.н., голова правління ПРАТ «Аудиторська фірма "Аналітик"», Заслужений юрист України

Василинчук Віктор Іванович, д.ю.н., професор, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, заслужений юрист України, полковник поліції

Глушков Валерій Олександрович, д.ю.н., проф., заслужений юрист України, академік Міжнародної академії безпеки та конфліктології

Константинов Сергій Федорович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративної діяльності НАВС

Луць Володимир Васильович, д.ю.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Національної академії правових наук України

Мусін Куат Саніязданович, к.ю.н., старший викладач кафедри конституційного та міжнародного права, Карагандинський державний університет ім. Е.А. Букетова

Озерський Ігор Володимирович, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного та кримінального права і процесу Чорноморського національного університету імені Петра Могили, академік Національної академії наук вищої освіти України

Фрицький Юрій Олегович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного, адміністративного права та соціально-гуманітарних дисциплін, Інститут права та суспільних відносин Університету "Україна". Заслужений юрист України.

Яровий Анатолій Олександрович, к.ю.н., доцент, професор кафедри права публічного адміністрування Маріупольського державного університету, суддя у відставці

Відповідальний редактор: Поповецька-Демченко Леся Петрівна

Видавничий редактор: Туманян Анна Оганесівна

Editor-in-chief

Levchenko Valentyna Petrivna, Dr. Economics, member of the Supervisory Board for audit activity of the Authority public oversight for audit activity, Director of the All-Ukrainian Professional Non-Governmental Organization "Union of Auditors of Ukraine"

Members of the editorial board of Economic Sciences:

Boiko Anton Oleksandrovych, PhD Economics, Associate Professor of Economic Cybernetics Department, Sumy State University

Velychko Olena Heorhiivna, Advisor to the First Vice Prime Minister of Ukraine - Minister of Economic Development and Trade of Ukraine

Verezubova Tatyana Anatolevna, Dr. Economics, Professor, Head of the Department of Finances, Belarusian State Economic University

Evangelos Siskos, Dr. Economics, Professor, University of Western Macedonia

Herasymovych Anatolii Mykhailovych, Dr. Economics, Professor, Kyiv National Economic University after Vadym Hetman

Holovach Tetiana Anatoliivna, Dr. Economics, Professor, Chief Scientist of the Scientific Laboratory for Criminal Police of the Educational and Scientific Institute № 1 of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv

Kryshchopa Iryna Ihorivna, Dr. Economics, Professor, Professor of Accounting and Taxation Department, Kyiv National Economic University after Vadym Hetman

Mantsevych Yurii Mykolaiovych, Dr. Economics, Associate Professor, Scientific Secretary of the State Enterprise "Research and Design Institute of Urban Development"

Pollakova Yevheniia Serhiivna, PhD Economics, Associate Professor of Finances and Banking Department, vice-rector for scientific and pedagogical work, Higher Educational Institution «International Technology University "Mykolaiv Polytechnic"»

Potyshniak Olena Mykolaivna, Dr. Economics, Professor, Professor of the Production, Business and Management Department of the Kharkiv National Technical University of Agriculture after Petro Vasilenko

Prushkivskiy Volodymyr Hennadiiovych, Dr. Economics, Professor, First Vice-Rector of the Zaporizhia National Technical University

Tkachenko Serhii Anatoliiovych, Dr. Economics, Professor, Rector of the Higher Educational Institution «International Technology University "Mykolaiv Polytechnic"», Academician of Academy of Economic Sciences of Ukraine

Trynchuk Viktor Viktorovych, PhD Economics, Associate Professor of tourism and hotel business department, National University of Food Technology

Chyzhevska Liudmyla Vitaliivna, Dr. Economics, Professor, Professor of the Production, Professor of Accounting and Auditing Department, State University "Zhytomyr Polytechnic", Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine

Members of the editorial board of Law Sciences:

Balгимбекова Gulnara, PhD Law, Head of the constitutional and international law department, Karagandy State University after E.A. Buketov.

Holovach Volodymyr Volodymyrovych, PhD Law, Head of the Board of the Audit Firm "Analitik", Honored Lawyer of Ukraine

Konstantinov Serhii Fedorovych, Dr. Law, Professor, Head of the Administrative Activity Department of the National Academy of Internal Affairs

Vasylynychuk Viktor Ivanovych, Dr. Law, Professor, Professor of the Operational and Investigating Department of the National Academy of Internal Affairs, Honored Lawyer of Ukraine, Colonel of the Police

Hlushkov Valerii Oleksandrovych, Dr. Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Academician of the International Security and Conflict Academy

Luts Volodymyr Vasylovych, Dr. Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Academician of National Academy of Law Sciences of Ukraine

Musin Kuat Saniiyazdanovych, PhD Law, Senior Lecturer of the constitutional and international law department, Karagandy State University after E.A. Buketov.

Ozerskyi Ihor Volodymyrovych, Dr. Law, Professor, Professor of the Civil and Criminal Law and Process Department of Black Sea National University after Petro Mohyla, Academician of the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine

Frytskiy Yurii Olehovych, Dr. Law, Professor, Head of the Constitutional, Administrative Law and Social and Humanitarian disciplines Department, Law and Public Relations Institute of the "Ukraine" University, Honored Lawyer of Ukraine

Yarovyj Anatolii Oleksandrovych, PhD Law, Professor of Law and Public Administration Department, Mariupol State University, retired judge

Managing editor: Popovetska-Demchenko Lesia Petrivna

Issue Editor: Tumanian Anna Ohanesivna

ЗМІСТ

Є.О. СТРОГА, В.В. КРАКОВА. Особливості правового регулювання поводження з відходами засобів індивідуального захисту в умовах пандемії	5
Ю.В. ОМЕЛЬЧЕНКО. Моделювання впливу фінансового сектору на реальний сектор економіки України ...	9
М.М. НІКОНЧУК. Правовий статус лізингової компанії на ринку фінансових послуг	13
О.С. СТОРОЖЕНКО, О.Ю. ПРОГОРОВА. Окремі аспекти регламентації поведінки адвокатів у соціальних мережах	16
Н.Ю. МИРОЩЕНКО, А.В. СИМАК, О.Л. ЗАРИЦЬКА. Комерціалізація інноваційної продукції: світовий та вітчизняний досвід	20
О.А. ВІННИЦЬКА, Л.А. ЧВЕРТКО, Т.О. КОРНІЄНКО. Теоретична сутність і значення фінансової стійкості підприємства	25
А.М. МАГОМЕДОВА, І.С. САХАРУК. Цифровізація праці: правові та економічні засади розвитку	30
О.М. ПШІНЬКО, Т.Ю. ЧАРКІНА, Н.О. БОЖОК. Концесія вокзалів як шлях підвищення конкурентоспроможності пасажирського комплексу залізничного транспорту	36
Л.М. ГАНАС, А.В. ТОДОЩУК. Особливості формування та використання правил Інкотермс у різних редакціях	43

CONTENTS

Y.O. STROHA, V.V. KRAKOVA. Peculiarities of legal regulation of waste management of individual protection means in a pandemic condition	5
Y.V. OMELCHENKO. Modeling the influence of financial sector on real sector of Ukrainian economics	9
M.M. NIKONCHUK. Legal status of the leasing company in the financial services market	13
O.S. STOROZHENKO, O.Y. PROHOROVA. Certain aspects of regulation of attorneys' behavior in social networks	16
N.Y. MYROSHCHENKO, A.V. SYMAK, O.L. ZARYTSKA. Commercialization of innovative products: international and national experience	20
O.A. VINNYTSKA, L.A. CHVERTKO, T.O. KORNIENKO. Theoretical essence and value of the financial stability of the enterprise	25
A.M. MAHOMEDOVA, I.S. SAKHARUK. Digitalization of labor: legal and economic frameworks of development ...	30
O.M. PSHINKO, T.Y. CHARKINA, N.O. BOZHOK. Concession of stations as a way to increase the competitiveness of the passenger complex of railway transport	36
L.M. HANAS, A.V. TODOSHCHUK. Features of formation and use of Incoterms rules in different editions	43

ВІННИЦЬКАОксана Анатоліївна
vinnyska.oksana@ukr.netк.е.н., доцент, Уманський
державний педагогічний
університет імені Павла Тичини**ЧВЕРТКО**Людмила Андріївна
luda_um@ukr.netк.е.н., доцент, Уманський державний
педагогічний університет імені Павла
Тичини**КОРНІЄНКО**Тетяна Олександрівна
kornienkoto@ukr.netк.е.н., доцент, Уманський державний
педагогічний університет імені Павла
Тичини

УДК 658.14

ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**THEORETICAL ESSENCE AND VALUE OF THE FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE**DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.11\(3\).6](https://doi.org/10.37634/efp.2020.11(3).6)*VINNYTSKA Oksana Anatoliivna – PhD in Economics, Associate Professor, Uman State Pedagogical University after Pavlo Tychyna**CHVERTKO Liudmyla Andriivna – PhD in Economics, Associate Professor, Uman State Pedagogical University after Pavlo Tychyna**KORNIENKO Tetiana Oleksandrivna – PhD in Economics, Associate Professor, Uman State Pedagogical University after Pavlo Tychyna*

У статті досліджено різні підходи до трактування сутності поняття «фінансова стійкість» підприємства та її значення для суб'єктів господарської діяльності. Охарактеризовано типи фінансової стійкості та основні чинники, які впливають на неї. Розглянуто та проаналізовано основні внутрішні та зовнішні фактори, які суттєво впливають на фінансову стійкість підприємства.

* * *

В статье исследованы различные подходы к трактовке сущности понятия «финансовая устойчивость» предприятия и ее значение для субъектов хозяйственной деятельности. Охарактеризованы типы финансовой устойчивости и основные факторы, влияющие на нее. Рассмотрены и проанализированы основные внутренние и внешние факторы, которые существенно влияют на финансовую устойчивость предприятия.

* * *

Introduction. The solution of modern problems of stabilizing the national economy, ensuring the social development of society is possible only on the basis of positive shifts, primarily in the aspect of strengthening the financial condition of business entities. One of the important components of the analysis and management functions is to ensure the stable development of the enterprise and its financial stability. The concept of financial stability is complex and multifactorial, which is determined by the economic environment in which the enterprise operates, as well as the results of its functioning, the ability to actively and effectively respond to changes in internal and external factors.

The purpose of the paper is in the study of the economic essence of financial stability, its determining factors, as well as the development of recommendations for improving the methodology of its management.

Results. The financial stability of an enterprise is a complex, multifactorial category. The philosophy of the definition of the economic category "financial stability" provides for consideration as a reproduction process. This category characterizes the economic relations that make up the financial mechanism for ensuring the progressive socio-economic development of the enterprise.

The analysis of the theoretical research allows us to identify five approaches of scientists to determine the essence of financial stability. These approaches differ in the completeness of the characteristics of the financial condition of the enterprise.

The variety of approaches indicates the ambiguity of the authors' definition of the concept of financial stability. Each author interprets this economic category from the standpoint of the goals and objectives of its research. The complexity of the category of financial stability of business entities lies in its essence, displaying the level of the financial condition and financial results of the enterprise, the ability to fulfill its obligations and ensure the development of the enterprise while maintaining credit and solvency, relative independence from changes in internal and external factors. A quantitative characteristic of financial stability is a margin of safety, which is determined by the structure of property and capital and ensures financial independence and solvency in the current period and in the future. It is this definition that determines such a logic for assessing financial stability as a sequence with varying degrees of detail in the consideration of all processes associated with the movement of financial resources, which are expressed in a change in the structure of property and capital.

Conclusion. In general, the analysis of theoretical approaches to assessing financial stability and their generalization allows us to conclude that the financial stability of economic entities should be considered as a complex category, reflecting the level and structure of financial condition and financial results, the ability to fulfill their obligations and ensure the development of activities, while maintaining credit and solvency. It is also universal that the quantitative characteristics of financial stability should be considered a margin of safety, which the company, due to the structure of property and capital, and also ensures independence and solvency in the current period and in the future.

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансові ресурси, платоспроможність, забезпечення фінансової стійкості, чинники впливу на фінансову стійкість

Ключевые слова: финансовая устойчивость, финансовые ресурсы, платежеспособность, обеспечение финансовой устойчивости, факторы влияния на финансовую устойчивость

Keywords: financial stability, financial resources, solvency, ensuring financial stability, factors influencing financial stability

ВСТУП

Розв'язання сучасних проблем стабілізації національної економіки, забезпечення соціального розвитку суспільства можливе лише на основі позитивних зрушень, передусім в аспекті зміцнення фінансового стану суб'єктів господарювання. Ефективність діяльності вітчизняних підприємств залежить від того, наскільки адекватно вони будуть орієнтуватися у вирі ринкових відносин. Зберегти свої позиції за ринкової економіки можливо лише за умови ефективного фінансового менеджменту, базовими функціями якого є об'єктивний фінансовий аналіз, прогнозування й моделювання господарської діяльності.

Проблему оцінювання фінансової стійкості підприємства досліджувало безліч вчених-економістів як вітчизняних, так і закордонних, зокрема це: В.П. Астахов, І.Т. Балабанов, І.А. Бланк, А.П. Градова, В.М. Іваненко, А.В. Калина, В.В. Ковалев, О.В. Кондратьев, М.І. Конєва, В.В. Комаєв, Л.А. Лахтіонова, В.М. Родонова, Г.В. Савицька, Р.С. Сайфулин, Н.М. Ткаченко, М.А. Федотова, А.Д. Шеремет. Водночас розмаїття підходів до вирішення зазначеної проблеми пояснюється відсутністю однозначного трактування самого поняття «фінансова стійкість підприємства».

МЕТА роботи полягає у дослідженні економічної сутності фінансової стійкості, її визначальних чинників, а також розроблення рекомендацій для вдосконалення методики її управління.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти.

Під час проведення дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Однією з важливих складових функцій аналізу та управління є забезпечення стабільного розвитку підприємства та його фінансової стійкості. Поняття фінансової стійкості є складним та багатофакторним, що визначається економічним середовищем, у межах якого працює підприємство, а також результатами його функціонування, здатністю активно та ефективно реагувати на зміни внутрішніх та зовнішніх чинників.

Фінансова стійкість підприємства – це комплексна, багатофакторна економічна категорія. Достатньо часто у науковій літературі зустрічаються різні інтерпретації цього поняття, а саме: «фінансова стійкість», «фінансова стабільність» та «фінансова сталість». На наш погляд, існує необхідність визначення особливостей таких тлумачень відповідно до визначень тлумачного словника [14]. Так, поняття «сталий» отожднюється зі станом, що не змінюється, зберігає той самий склад, розмір та форму: незмінний, постійний, стабільний; так само «стабільний», який забезпечує сталість, незмінність яких-небудь величин, характе-

ристич, ступінь впливу чого-небудь; «стійкий» – той, для якого характерні стабільність, постійність, сталість, урівноважений, який проходить спокійно.

Отже, поняття «стійкість» містить сталість та стабільність, тобто саме стійкість є категорією, що поєднує ці дві характеристики.

Симптоматичним є те, що в умовах ринку фінансовий стан підприємства розкриває не лише ступінь його життєдіяльності, а й потенціал розвитку, який акумулюється в його стійкості (стабільності). У загальному розумінні «стійкість» трактується як властивість системи так реагувати на зміни (вплив) зовнішнього середовища, щоби не лише генерувати чинники, які зумовлюють її врівноважений стан, а й забезпечувати подальший розвиток. Залежно від виявлення виділяють три різновиди стійкості економічної системи: статичну, динамічну й результативну, тобто таку, що генерує її кількісні та якісні зміни [1, 13].

Очевидно, стабільний стан – це статичний стан, тобто стан спокою. Однак, коли йдеться про характеристику стану певного процесу, а саме фінансово-господарської діяльності підприємства, слід мати на увазі, що будь-який процес є дією, рухом, а рух не може бути статичним – він динамічний по своїй суті [5].

Погоджуємось із думкою окремих вчених, що «стабільність», як характеристика фінансового стану підприємств є ознакою сталості (постійності) руху як динамічного процесу, що має певну швидкість, темп, вимір прояву у порівнянні розмірностей теперішнього стану з минулим. А от застосування терміну «стійкість» до динамічного процесу характеризує сталість його прояву у часі, тобто динамічну стійкість [15].

Стійкість виступає умовою життєдіяльності й основою стабільності стану підприємства у ринковій економіці. На стійкість підприємства впливає дуже багато чинників. Від того, які саме чинники впливають на неї, розрізняють декілька видів стійкості.

Відповідно до підприємства як господарюючого суб'єкта існує [12, с.221]:

- внутрішня стійкість;
- фінансова стійкість;
- загальна стійкість.

Внутрішня стійкість – це такий фінансовий стан підприємства, в умовах якого забезпечується достатньо високий результат його функціонування.

Фінансова стійкість відображає постійне стабільне перевищення доходів над витратами, вільне маневрування грошовими коштами підприємства, здатність шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробництва й реалізації продукції, а також витрати на його розширення й оновлення.

Загальна стійкість відображає рух грошових потоків, що забезпечує постійне перевищення надходження коштів (доходів) над їх витратами. Умовою загальної стійкості підприємства є його здатність вільно розвиватися в умовах внутрішнього та зовніш-

нього середовища. Для цього підприємство повинно мати гнучку структуру фінансових ресурсів.

Головною складовою загальної стійкості підприємства є фінансова стійкість, яка формується у процесі всієї його фінансово-господарської діяльності. Недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства і відсутності у нього коштів для розвитку виробництва і взагалі погіршення діяльності господарюючого суб'єкта. Надлишкова фінансова стійкість також негативно впли-

ває на виробничо-торгівельну діяльність, оскільки виступає гальмом її розвитку, збільшуючи затрати підприємства надлишковими запасами та резервами [11].

У теорії фінансового менеджменту має місце ситуація, коли єдиного тлумачення поняття фінансової стійкості не існує, що зумовлює складності формування ефективних управлінських рішень. Умовно можна виділити п'ять підходів до визначення цієї категорії, сутність яких відображена на рис. 1.

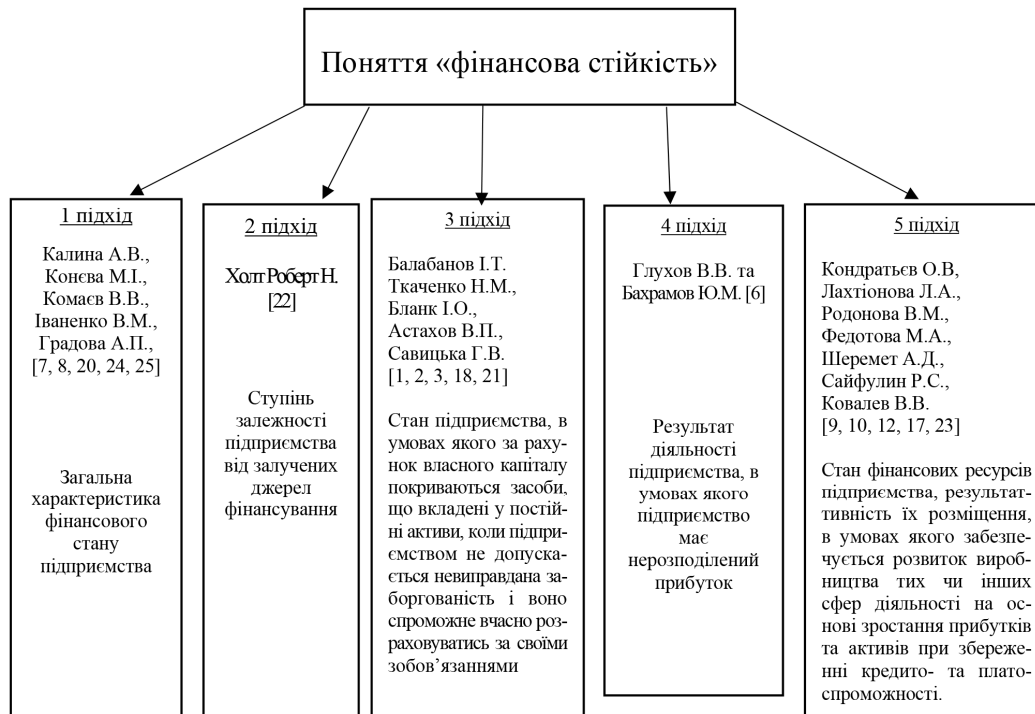

Рис. 1. Основні підходи до визначення категорії «фінансова стійкість» підприємства

Перший підхід визначення фінансової стійкості пов'язаний із досить розповсюдженою думкою таких вчених, як А.В. Калина, М.І. Конєва, В.В. Комасєв, В.М. Іваненко, А.П. Градова відносно того, що фінансова стійкість підприємства є передусім загальною характеристикою його фінансового стану. У зв'язку з тим для оцінки фінансової стійкості вищенаведеними вченими пропонується увесь комплекс показників, що характеризують платоспроможність, ліквідність та рентабельність діяльності підприємства [7, 8, 24, 25].

Більш конкретно визначення має інший підхід до визначення фінансової стійкості: фінансова стійкість відображає ступінь залежності підприємства від залучених джерел фінансування. Так, Роберт Н. Холт зазначає, що показники фінансової стійкості визначають ступінь ризику, який може бути пов'язаний із методом формування структури позикових та власних коштів, що використовуються для фінансування активів компанії [22, с. 24].

Відома методологія визначення абсолютного показника фінансової стійкості базується на категорії забезпечення резервів підприємства власними чи позиковими коштами. Однак абсолютний показник економічних категорій не може повною мірою охарактеризувати цю економічну характеристику.

Третій підхід до визначення категорії «фінансова стійкість» базується на фундаментальних положеннях

попереднього погляду. Однак у разі визначення фінансової стійкості визначається роль частки активів, її слід фінансувати за рахунок власного капіталу та доповнювати іншими характеристиками. Російський учений І.Т. Балабанов вважає, що фінансово стабільним є той суб'єкт господарювання, який за власний рахунок покриває кошти, вкладені в постійні активи, не допускає невинуватної дебіторської та кредиторської заборгованості та здатний вчасно погасити свої зобов'язання [2].

Звичайно, слід погодитись, що фінансова стійкість прямо та об'єктивно залежить від взаємодії активів та пасивів підприємства. Український учений Н.М. Ткаченко називає фінансову стійкість взаємозв'язком статей балансу підприємства, тоді як кожна стаття балансу має свої джерела фінансування.

У реальній практиці функціонування підприємства склалася ситуація, коли кожному виду активів підприємства відповідає певний вид зобов'язань. Джерелами фінансування довгострокових активів, як правило, є власний капітал та довгострокові зобов'язання. Довгострокові (необоротні) активи також можуть формуватися за рахунок довгострокових банківських позик. Постійна частина оборотних активів, що включає запаси та витрати, може бути створена з власного капіталу, а змінна частина цих активів, тобто дебіторська заборгованість, кошти на рахунках, з коротко-

строкових зобов'язань, тобто короткострокового позикового капіталу.

В.П. Астахов зазначає, що фінансова стійкість характеризує ступінь захисту залученого капіталу [1]. На думку І.О. Бланка, фінансова стійкість також визначає ступінь фінансової стійкості майбутнього розвитку підприємства [4]. Показник фінансової стійкості В. Савицька називає показником фінансового важеля, який вказує на темпи приросту чистого прибутку відносно збільшення валового прибутку, що забезпечується ефектом фінансового важеля (відношення позикового капіталу до власного капіталу) [19].

Четвертий підхід до визначення фінансової стійкості підприємства пов'язаний зі спеціалістами, які поєднують фінансову стійкість із наявністю нерозподіленого прибутку в підприємства. Отже, В.В. Глухов та Ю.М. Бахрамов вивчає таку взаємозалежність, беручи до уваги, що фінансовий стан підприємства стабільний, якщо воно здійснює річний цикл господарської діяльності, має прибуток і не погіршує початковий стан функціонування для наступного циклу діяльності [6].

Водночас ця позиція не повністю відповідає реаліям фінансової підтримки функціонування сучасного підприємства. Наявність нерозподіленого прибутку, звичайно, є результатом прибуткової діяльності підприємства, але водночас підприємство може мати великі суми дебіторської та кредиторської заборгованості, і жодним чином не може свідчити про стабільний фінансовий стан підприємства.

На наш погляд, більш адекватним та обґрунтованим визначенням складного поняття фінансової стійкості підприємства є позиція іншої групи економістів, наприклад: А.В. Кондратьєв, Л. Лахтіонов, В.М. Родіонова, М.А. Федотова, А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулін, В.В. Ковальов, які визначають фінансову стійкість підприємства як стан його фінансових ресурсів, ефективність їх розміщення та використання, що забезпечує розвиток певних сфер діяльності на основі зростання прибутку та активів у збереженні платоспроможності [9, 10, 12, 16, 23].

Це визначення враховує, на наш погляд, основні чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства, проте, з практичного погляду це лише ускладнює визначення цієї економічної категорії. Для усунення останнього доцільний детальний аналіз чинників, що впливають на фінансову стійкість суб'єктів господарювання. Це пов'язано з тим, що в ринкових умовах діяльність підприємства є комплексом взаємопов'язаних економічних процесів, які також залежать від численних і різноманітних чинників. Якщо одна з них випадає з аналізу фінансової стійкості, то оцінка впливу інших, прийнята для розрахунку, а також висновки, зроблені одночасно, ризикують бути спотвореними і принципово не в змозі забезпечити фінансову стійкість.

Зазвичай, будучи тісно пов'язаними між собою, ці чинники часто по-різному впливають на результати діяльності підприємства, а отже, і на його фінансову стійкість. Негативна взаємодія одних чинників може зменшити, або навіть повністю знищити позитивний вплив інших.

Наявність цих чинників, на думку О.В. Кондратьєва,

В.М. Радіонової, М.А. Федотової [10, 17], потребує групування, що, на нашу думку, повинно вважатись аксіомою. Як ми вважаємо, доцільно базувати таку диференціацію на різних ознаках, а саме:

- за місцем виникнення можливе виділення зовнішніх і внутрішніх чинників;
- за важливістю результату – основних і другорядних;
- за структурою – простих і складних;
- за часом дії – постійних і тимчасових.

Будь-яка подібна класифікація переслідує певні цілі. Враховуючи, що підприємство є одночасно й суб'єктом, й об'єктом відносин у ринковій економіці, а також те, що воно має різні можливості впливу на динаміку різних чинників, які визначають фінансову стійкість, найважливішим, на наш погляд, є поділ таких чинників на внутрішні й зовнішні. Перші без посередньо залежать від організації роботи самого підприємства, тоді як вплив інших має зовнішній характер, їх зміна майже або практично зовсім не залежить від підприємства. Ми вважаємо, що саме таким поділом і слід керуватися, моделюючи виробничо-господарську діяльність і намагаючись управляти фінансовою стійкістю.

ВИСНОВКИ

Різноманітність усіх підходів свідчить про неоднозначність дефініції авторами поняття фінансової стійкості, яке трактується з позиції цілей та задач її дослідження й має безпосереднє практичне значення.

Загалом аналіз теоретичних підходів до оцінки фінансової стійкості та їх узагальнення дозволяє зробити висновок, що фінансову стійкість економічних суб'єктів слід розглядати як складну категорію, що відображає рівень і структуру фінансового стану та фінансових результатів, здатність виконувати свої зобов'язання та забезпечувати розвиток діяльності, зберігаючи водночас кредито- і платоспроможність. Також універсальним є те, що кількісну характеристику фінансової стійкості слід вважати запасом міцності, який компанія має завдяки структурі майна та капіталу, а також забезпечує незалежність та платоспроможність у поточному періоді та майбутньому.

Список використаних джерел

1. Астахов В.П. Анализ финансовой устойчивости фирмы и процедуры, связанные с банкротством. Москва: Ось-89, 1995. 80 с.
2. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом. М.: Финансы и статистика, 1994. 306 с.
3. Бланк И.А. Торговый менеджмент. К.: Украинско-финский институт менеджмента и бизнеса, 1997. 408 с.
4. Бланк И.А. Управление формированием капитала. К.: Центр, Эльга, 2000. 512 с.
5. Винницька О.А. Теоретичні аспекти фінансової стійкості підприємства. *Теорія та практика управління розвитком економіки: матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф.* (10 жовтня 2019 р.; м. Київ). К.: ТОВ «ВІПО», 2019. С. 117–119.
6. Глухов В.В., Бахрамов Ю.М. Финансовый менеджмент. Санкт-Петербург: Спец. литература, 1995. 79 с.
7. Иващенко В.М. Курс економічного аналізу. К.: Знання-Прес, 2000. 208 с.
8. Калина А.В., Конева М.И. Современный экономический анализ и прогнозирование. К.: МАУП, 1997. 272 с.
9. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. М.: Финансы и статистика, 2000. 512 с.

10. Кондратьев О.В. Финансовая стійкість у механізмі господарювання підприємством. *Фінанси України*. 1997. № 7. С. 73–76.
11. Корнієнко Т.О., Чвертко Л.А., Вінницька О.А. Визначення інструментів та факторів, що впливають на формування стану економічної безпеки в сільськогосподарських підприємствах. *Науковий журнал «Економічні горизонти»*. 2018. № 4(4). С. 118–127.
12. Лахтіонова Л.А. Финансовый анализ суб'єктів господарювання: Монографія. К.: КНЕУ, 2001. 387 с.
13. Маккаян Э.А., Герасименко Г.П. Финансовый анализ. М.: Финансы и статистика, 1997. 160 с.
14. Новый тлумачний словник української мови: 42000 слів / укладач В.В. Яременко, О. Сліпущко. К.: Аконті, 2000. Т. 4.
15. Пилипенко А. Финансовая стійкість і стратегія підприємства в умовах ринку. *Банківська справа*. 2000. № 2. С. 56–58.
16. Реформування та розвиток підприємств агропромислового виробництва / П.Т. Саблук. К.: ІАЕ, 1999. 532 с.
17. Родионова В.М., Федотова М.А. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции. М.: Перспектива, 1995. 176 с.
18. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Минск: ООО «Новое знание», 2001. 876 с.
19. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий АПК. Минск: Экспертиза, 1999. 494 с.
20. Терещенко О.О. Финансова санація та банкрутство підприємств: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2000. 412 с.
21. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. К.: А.С.К., 2000. 784 с.
22. Холт Р. Основы финансового менеджмента. М.: Дело, 1993. 675 с.
23. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Финансы предприятия. М.: ИНФРА, 1998. 287 с.
24. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С., Негашев Е.В. Методика финансового анализа. М.: Инфра-М, 2000. 208 с.
25. Экономическая стратегия фирмы / под ред. проф. А.П. Градова. Санкт-Петербург: Спец. Литература, 1995. 385 с.
1. Astakhov V.P. Analysis of the financial stability of the company and procedures related to bankruptcy. Moscow: Os-89, 1995. 80 p. (in Russian).
2. Balabanov I.T. Fundamentals of Financial Management. How to manage capital. Moscow: Finance and Statistics, 1994. 306 p. (in Russian).
3. Blank I.A. Trade management. Kyiv: Ukrainian-Finnish Institute of Management and Business, 1997. 408 p. (in Russian).
4. Blank I.A. Capital formation management. K.: Center, Elga, 2000. 512 p. (in Russian).
5. Vinnyska O.A. Theoretical aspects of financial stability of the enterprise. *Theory and practice of economic development management: materials International. scientific-practical conf.* (October 10, 2019; Kyiv). Kyiv: LLC «VIPO», 2019. pp. 117–119. (in Ukrainian).
6. Gluhov V.V., Bahramov Y.M. Financial management. Saint Petersburg: Special Literature, 1995. 79 p. (in Russian).
7. Ivakhnenko V.M. Course of economic analysis. Kyiv: Knowledge Press, 2000. 208 p. (in Ukrainian).
8. Kalina A.V., Koneva M.I. Modern economic analysis and forecasting. Kyiv: MAUP, 1997. 272 p. (in Ukrainian).
9. Kovalev V.V. Financial Analysis: Capital Management. Selection of investments. Analysis of reporting. Moscow: Finance and Statistics, 2000. 512 p. (in Russian).
10. Kondratiev O.V. Financial stability in the mechanism of enterprise management. *Finance of Ukraine*. 1997. № 7. pp. 73–76. (in Ukrainian).
11. Korniienko T.O., Chvertko L.A., Vinnyska O.A. Identification of tools and factors influencing the formation of the state of economic security in agricultural enterprises. *Scientific journal «Economic Horizons»*. 2018. № 4 (4). pp. 118–127. (in Ukrainian).
12. Lakhtionova L.A. Financial analysis of business entities: Monograph. Kyiv: KNEU, 2001. 387 p. (in Ukrainian).
13. Makkayan Э.А., Herasymenko H.P. The financial analysis. Moscow: Finance and statistics, 1997. 160 p. (in Russian).
14. New explanatory dictionary of the Ukrainian language: 42000 words / V.V. Yaremenko, O. Slipushko. Kyiv: Aconite, 2000. Vol. 4. (in Ukrainian).
15. Pylypenko A. Financial stability and strategy of the enterprise in market conditions. *Banking*. 2000. № 2. pp. 56–58. (in Ukrainian).
16. Reforming and development of agro-industrial enterprises / P.T. Sabluk. Kyiv: IAE, 1999. 532 p. (in Ukrainian).
17. Rodionova V.M., Fedotova M.A. The financial stability of the enterprise in the context of inflation. Moscow: Perspective, 1995. 176 p. (in Russian).
18. Savitskaya H.V. Analysis of the economic activity of the enterprise. Minsk: LLC «New knowledge», 2001. 876 p. (in Russian).
19. Savitskaya H.V. Analysis of the economic activity of agro-industrial complex enterprises. Minsk: Ekoperspektiva, 1999. 494 p. (in Russian).
20. Tereshchenko O.O. Financial rehabilitation and bankruptcy of enterprises. Kyiv: KNEU, 2000. 412 p. (in Ukrainian).
21. Tkachenko N.M. Financial accounting at the enterprises of Ukraine. Kyiv: A.S.K., 2000. 784 p. (in Ukrainian).
22. Kholt R. Fundamentals of Financial Management. Moscow: Delo, 1993. 675 p. (in Russian).
23. Sheremet A.D., Saifulyn R.S. Enterprise finance. Moscow: INFRA, 1998. 287 p. (in Russian).
24. Sheremet A.D., Saifulyn R.S., Nehashev E.V. Financial analysis technique. Moscow: Infra-M, 2000. 208 p. (in Russian).
25. Economic strategy of the firm / ed. prof. A.P. Gradov. Saint Petersburg: Special. Literature, 1995. 385 p. (in Russian).